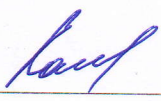

ЭССЕ КОНКУРСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

Бекітемін
Алматы қ. ҚДСБ ШЖҚ
«Жоғары медициналық
колледжі» КМК
директоры
Ж.М.Молдакулов
«03» 07 2026 ж.

Қабылдау комиссиясының отырысында қаралған және бекітілген
«03» 07 2026 ж. № 03 хаттама

№ 02.1-02 іс номенклатурасы бойынша	Тіркеу № 147 «03» 07 2026 ж. Дана., бет. 4
Алматы қаласы ҚДСБ ШЖҚ «Жоғары медициналық колледжі» КМК «Мейіргер ісі» мамандығы «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавр» біліктілігі бойынша оқуға түсушілерге (талапкерлерге) ЭССЕ КОНКУРСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ	
Әзірленген: Қабылдау комиссиясының жауапты хатшысы Ш.Е. Каштаева	

ЭССЕ КОНКУРСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

1. Жалпы ережелер

Осы Ереже "Мейіргер ісі" мамандығы, "Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры" біліктілігі үшін эссе байқауының мақсаттарын, міндеттері және тәртібін, оның қатысушыларына және олар ұсынатын байқау жұмыстарына қойылатын талаптарды айқындайды.

Эссе жазу бойынша ұсынымдар әдістеме мен дидактика талаптарына сәйкес келеді және талапкерлердің эсселерінің мазмұнына, ресімделуіне және бағалануына қойылатын талаптарды біріздендіру мақсатында құрастырылған. "Мейіргер ісі" мамандығы қолданбалы бакалавр білім беру бағдарламасы бойынша оқуға түсетін талапкерлер үшін түсу емтиханы "Эссе" жазбаша нысанда өткізіледі.

Эссе - бұл прозалық шығарма, еркін композициямен аз көлемді ойлау, кез-келген мәселені еркін түсіндіру. Эссе белгілі бір мәселе бойынша жеке әсерлер мен ойларды білдіреді. Эссе - бұл конкурстық комиссия ұсынған тақырыптағы өзіндік жазбаша жұмыс.

Эссенің мақсаты өз бетінше шығармашылық ойлау дағдыларын бағалау және өз ойларын жазбаша түрде жеткізу.

Міндеттер:

1. Өз пікіріңізді дәйекті және логикалық түрде жеткізе білу.
2. Тиісті тақырып бойынша мысалдар келтіре отырып, дәлелдей білу.
3. Ассоциативті және сыни ойлау дағдыларын көрсету.
4. Мәтіннің сауатты орфографиялық, пунктуациялық, стилистикалық жазылуын көрсету.
5. Сөздік қорының әртүрлілігін көрсету.

2. Байқау жұмыстарының мазмұнына қойылатын талаптар

Эссе мыналарды қамтуы керек: қойылған мәселенің мәнін нақты көрсету, осы мәселеге өз бетінше талдау, қойылған мәселе бойынша авторлық ұстанымды қорытындылайтын қорытындылар. Бұл зерттелетін мәселе бойынша қолда бар статистикалық деректерді талдау, бұқаралық ақпарат құралдарындағы материалдарды талдау және зерттелетін модельдерді пайдалану, егжей-тегжейлі пікірлермен ұсынылған тапсырманы егжей-тегжейлі талдау, мәселені суреттейтін мысалдарды таңдау және егжей-тегжейлі талдау болуы мүмкін.

Эссе құру

Эссе құру - бұл классикалық дәлелдеу жүйесіне негізделген сұраққа жауап немесе тақырыпты ашу.

Эссенің құрылымы.

1. Титулдық бет;

2. Кіріспе — бұл берілген тақырыпты таңдаудың мәні мен негіздемесі логикалық және стилистикалық байланысты бірқатар компоненттерден тұрады. Осы кезеңде зерттеу барысында жауап іздейтін сұрақты дұрыс тұжырымдау өте маңызды. Кіріспе бойынша жұмыс кезінде келесі сұрақтарға жауаптар көмектесе алады: "Эссе тақырыбында айтылған терминдерге анықтама беру керек пе?", "Неліктен мен ашатын тақырып қазіргі уақытта маңызды?", "Тақырып бойынша менің пайымдауыма қандай ұғымдар катысады?", "Мен тақырыпты бірнеше кіші тақырыптарға бөле аламын ба?».

3. Негізгі бөлім - таңдалған мәселенің теориялық негіздері және негізгі мәселенің баяндалуы. Бұл бөлім дәлелдер мен талдауды дамытуды, сондай-ақ қолда бар деректерге, осы мәселе бойынша басқа да дәлелдер мен ұстанымдарға сүйене отырып, оларды негіздеуді көздейді. Бұл эссенің негізгі мазмұны және бұл негізгі қиындықты білдіреді. Сондықтан дәлелді құрылымдау жүзеге асырылатын субтитрлердің маңызы зор; дәл осы жерде ұсынылған дәлелді/талдауларды негіздеу (логикалық, деректерді немесе қатаң пайымдауларды пайдалана отырып) негіздеу қажет. Қойылған сұраққа байланысты талдау келесі санаттар негізінде жүргізіледі:

- себеп — салдар,
- жалпы — ерекше,

ЭССЕ КОНКУРСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

- нысан — мазмұны,
- бөлік — бүтін,
- тұрақтылық — өзгергіштік.

Кез келген эссені құрастырудың жақсы дәлелденген (және көпшілігі үшін — міндетті түрде жасалған) тәсілі — дәлелді мәлімдеменің негізгі тармақтарын көрсету үшін тақырыпшаларды пайдалану: бұл не істеу керек екенін қарастыруға көмектеседі (және дизайн жақсы ма деген сұраққа жауап береді). Бұл тәсіл осы зерттеуде нақты белгіленген мақсатты орындауға көмектеседі. Тақырыпшаларды тиімді пайдалану тек қамтылуы қажет негізгі ойларды белгілеу ғана емес. Сондай-ақ олардың дәйектілігі тақырыпты қамтуда логиканың бар немесе жоқтығын көрсетуі мүмкін.

4. Қорытынды - тақырып бойынша оны қолдану аясын көрсете отырып, жалпылау және дәлелді тұжырымдар эссені қорытындылайды немесе тағы бір рет түсініктеме береді, негізгі бөлімде баяндалғанның мәні мен маңызын күшейтеді. Қорытындыда басқа мәселелермен байланысын жоққа шығармай, зерттеудің қолданылуын (салдарын) көрсету сияқты эссені толықтыратын өте маңызды элемент болуы мүмкін.

Эссені қалай дайындауға және жазуға болады?

Эссе тақырыбы тек ұғымдардың анықтамаларын баяндауды бастамауы керек, оның мақсаты - кең ойлануға шақыру болып табылады. Эссе тақырыбы сұрақты, мәселені қамтуы, ойлануға ынталандыруы керек.

Кез келген эссенің сапасы өзара байланысты үш құрамдас бөлікке байланысты, мысалы:

- пайдаланылатын бастапқы материал (медициналық мекемелерден денсаулық сақтаудың өзекті мәселелері бойынша ғылыми мақалалар журналдар, меншікті осы мәселе бойынша ойлар мен жинақталған тәжірибе);
- қолда бар бастапқы материалды өңдеу сапасы (оны ұйымдастыру және дәлелдеу);
- дәлелдеу (оның эсседе көтерілген мәселелермен қаншалықты дәл байланысы бар).

3. Эссені бағалау критерийі

Эссе бағалау критерийі SOLO бойынша өткізіледі – австралиялық ғалымдар John Biggs пен Kevin Collis жасаған таксономия.

SOLO - таксономия - (Structure of the Observed Learning Outcomes), 1982 жылы ұсынылған (Biggs and Collis) - танымдық іс-әрекет құрылымының заманауи моделін бағалау мен дамытудың бір мысалы және педагогикалық дизайнердің ойлау құралдарының бірі. Нәтиженің сапасы - студенттің ауызша жауабы, эссе, студенттік жұмыстың кез келген басқа өнімін түсіну тереңдігі тұрғысынан бағалау ұсынылады. Ол үшін 5 деңгей ұсынылады.

1 деңгей (құрылымға дейін). Талапкер бұл мәселе туралы естігенін, оқығанын айтады. Шын мәнінде, бұл жерде біз ғылыми ұғыммен емес, күнделікті ұғыммен айналысамыз.

2 деңгей (бір негіз бөлінеді, бір себеп-салдарлық байланыс орнатылады). Деңгей - бір құрылымды түсініктеме атауын алды.

3 деңгей (бір емес, бірнеше негіздер ерекшеленеді, бірақ олар бір-бірімен байланысты емес). Деңгей – көп құрылымды түсініктеме деп аталды.

4 деңгей (мәселені тұтас, біртұтас, жүйелі түсіну). Факторлардың өзара байланысы ескеріледі. Талапкер осы жағдайды нақтылап, талдай алады. Деңгей аталды - салыстырмалы түсінік.

5 деңгей (түсінік шеңберінен шығу, басқа ұғымдармен байланыстыру). Негіздерді терең түсіну, басқа системаға кіру. Бұл деңгей - кеңейтілген түйіндеме деп аталды.

Талапкерлерге арналған **нұсқаулық** (кеңес беру кезінде)

1. Теориялық материалды зерттеңіз;
2. Жарияланған эссе тақырыбының ерекшеліктерін түсініңіз;
3. Мәлімделген тақырыптың өзектілігі қандай болуы мүмкін екенін қарастырыңыз;

ЭССЕ КОНКУРСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

4. Негізгі тезисті бөлектеніз және оған қатысты өз ұстанымыңызды анықтаңыз;
5. Қандай теориялық ұғымдар, ғылыми теориялар, терминдер тезистің мәнін және өз ұстанымыңызды ашуға көмектесетінін анықтаңыз;
6. Диссертациялық жұмыстың жоспарын құрыңыз, сізде бар ойлар мен идеяларды тұжырымдаңыз.
7. Жұмыс біртұтас болуы керек